

11. Постанова НБУ «Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану» від 24.02.2022 №18. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0018500-22#Text> [11].

Дарина ВАСЯНОВИЧ,
здобувач вищої освіти освітнього ступеню «Магістр»,
спеціальність «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»,
Науковий керівник: **Алла ПЕЧЕНЮК,**
канд. екон. наук, доцент кафедри економіки, підприємництва,
торгівлі та біржової діяльності
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»,
м. Кам'янець-Подільський

ЕКОНОМІЧНА ЕКСПЕРТИЗА ЗАВДАНІХ ЗБИТКІВ У ПРИРОДООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Державне регулювання природоохоронної діяльності передбачає заходи для захисту природи у вигляді штрафів та санкцій за забруднення, а також вказівок зі здійснення обов'язкових природозахисних і природозберігаючих заходів. Державні органи встановлюють норми виділення підприємствами коштів на відтворення навколишнього середовища.

Економічна експертиза природоохоронної діяльності – це дослідження природних ресурсів, земельних ділянок щодо обставин відповідності їх площ, меж, конфігурацій вимогам нормативно-технічних документацій, а також щодо можливостей організації їх раціонального використання з метою надання висновку з питань, що є або будуть предметом судового розгляду чи кримінального розслідування, виконане на базі знань у сфері землеустрою та кадастру.

Предметом економічних експертиз складає: фактичне користування природними ресурсами, землекористування земельними ділянками на місцевості; межі земельних ділянок відповідно до правовстановлюючих

документів, документацій із землеустрою та Державного земельного кадастру; порядок користування земельними ділянками та поліпшеннями, розміщеними в їх межах, що склався між співвласниками.

Завданням законодавства про еколого-економічну експертизу є регулювання суспільних відносин в галузі екологічної експертизи для забезпечення екологічної безпеки, охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання і відтворення природних ресурсів, захисту екологічних прав та інтересів громадян і держави [1].

Об'єктами дослідження економічної експертизи є :

- природоохоронні об'єкти;
- земельні ділянки;
- документації із землеустрою;
- документи, що підтверджують права на земельні ділянки;
- витяги з Державного земельного кадастру тощо [2].

Усі природні ресурси та землі України за основним цільовим призначенням поділяються на категорії, що мають особливий правовий режим. Нецільове використання земельних ділянок, що супроводжується відхиленням від вимог затвердженої в установленому порядку документації із землеустрою, останнім часом стає одним із найбільш поширених порушень земельного законодавства. Законодавство передбачає, що збитки, заподіяні внаслідок порушення законодавства України про охорону земель, підлягають відшкодуванню в повному обсязі.

В експертній практиці виникають питання щодо підтвердження розрахунку розміру шкоди, заподіяної внаслідок використання земельної ділянки не за цільовим призначенням, проведеного уповноваженим органом. На цей час відсутній деталізований алгоритм дослідження, який може допомогти при проведенні експертних досліджень, пов'язаних з визначенням розміру шкоди, заподіяної внаслідок використання земельної ділянки не за цільовим призначенням та заподіяної шкоди природоохоронній діяльності [3].

Слід зазначити, що дослідження, безпосередньо пов'язані із цією тематикою, в Україні практично не здійснювались. Аналізуючи практику призначення економічних експертиз, слід зазначити, що значно зросла кількість судових спорів, пов'язаних із порушенням використання земельної ділянки та збитків завданих природоохоронній діяльності, що стосуються питань документального підтвердження розрахунку розміру шкоди.

Актуальність теми зумовлена перш за все набранням чинності затвердженої Постанови Кабінету Міністрів України від 28.12.2021 року «Про погодження зміни цільового призначення земельної ділянки». Відповідно до першої частини цієї постанови земля є основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави, яка полягає в забезпеченні раціонального використання земельних ресурсів, збереженні й відтворенні родючості ґрунтів, захисті їх від псування і забруднення, реалізації громадянами, юридичними особами та державою їхніх прав власності та землекористування відповідно до закону. Важлива роль у захисті прав і законних інтересів громадян, юридичних осіб та держави в земельних і пов'язаних із ними майнових правовідносинах належить судам [4].

Підставою для здійснення розрахунку розміру шкоди, заподіяної внаслідок використання земельної ділянки не за цільовим призначенням і шкоди, заподіяної природоохоронній діяльності, є матеріали, справи про адміністративне провадження складені державними інспекторами, які підтверджують факт вчинення правопорушення, а саме:

- акт перевірки дотримання вимог земельного законодавства;
- протокол про адміністративне правопорушення;
- припис (з вимогою усунення порушення земельного законодавства);
- акт обстеження земельної ділянки [5].

Об'єктом дослідження за даним видом експертиз є розрахунок розміру завданих збитків. Судовий експерт-економіст зазначає, що оцінка акту перевірки дотримання вимог земельного законодавства, складеного контролюючим органом, в частині обґрунтованості встановлених порушень

щодо недотримання вимог земельного та природоохоронного законодавства в результаті використання земельної ділянки не за цільовим призначенням, не належить до компетенції судового експерта-економіста, оскільки передбачає встановлення фактичних обставин справи та юридичну оцінку дій.

Тому судовий експерт-економіст проводить дослідження правильності визначення безпосередньо розміру шкоди, наведеного в наданому на дослідження розрахунку, складеному державним інспектором.

Отже, у ході проведення судової економічної експертизи можливо вирішувати питання щодо арифметичного підтвердження розрахунку розміру шкоди, виконаного відповідними контролюючими органами.

Підсумовуючи викладене, варто відзначити, що результатом дослідження судового експерта-економіста слід вважати саме висновок щодо арифметичної правильності розрахунку розміру шкоди, який виконано відповідним контролюючим органом.

При цьому, кваліфікація земель, які були використані не за цільовим призначенням, передбачає вирішення питань права, що не належить до компетенції судового експерта-економіста, про що доцільно вказати у висновках експертизи.

Наведена постанова чинного законодавства України може допомогти при проведенні експертних досліджень і вирішенні питань, пов'язаних з визначенням розміру шкоди, заподіяної внаслідок використання земельної ділянки не за цільовим призначенням та заподіяної шкоди природоохоронній діяльності.

Список використаних джерел

1. Постанова Кабінету Міністрів України. Про екологічну експертизу від 23.05.2017 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/45/95-вр#Text> (дата звернення 28.12.2021 року).
2. Земельно-технічна експертиза. URL: <https://kndise.gov.ua/zemelno-tehniczna/> (дата звернення 3.12.2021 року).

3. Чумаченко Н. Л. Теорія та практика судової експертизи та криміналістики. 2019. № 20. С. 43. doi:<https://khrife-journal.org/index.php/journal/article/view/355>

4. Про погодження зміни цільового призначення земельної ділянки. Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2021 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1748-2021-p#Text> (дата звернення 8.12.2021 року).

5. Дробноход М. Екологічний імператив та його виміри. Освіта і управління. 2018. № 2. С. 47-59.

Назар МАТВІЙ,
студент 1 курсу ОС «Магістр»
спеціальності «Облік і оподаткування»
ННІБФ, ЗВО «ПДУ»
Науковий керівник: **Світлана САВІЦЬКА,**
канд. екон. наук, доцент кафедри обліку,
оподаткування та технологій електронного бізнесу
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»,
м. Кам'янець-Подільський

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Підприємство отримує необоротні активи різними методами. Кожен метод придбання викликає різні бухгалтерські проблеми. Створюють власні активи – закупаючи матеріали та використовуючи внутрішніх співробітників виникає питання бухгалтерського обліку – яку частину заробітної плати працівників підприємство має включати до собівартості цього активу. При закупівлі нового обладнання у виробників потребує від бухгалтера визначити які витрати постачальника належать до собівартості активу.

У міру розвитку життєвого циклу активу вартість його падає і підприємство визнає це зниження вартості через амортизацію. Амортизація